

# A MAGYAR SZELLEM VILÁGFORGALMA

Ullein—Reviczky Antal francia nyelven megjelent nemzetközi jogi tanulmánya.

Az egyik legelőkelőbb francia jogi kiadványainál előkelő köntösben vaskos kötet jelent meg ezen a címen: «La nature juridique des clauses territoriales du traité de Trianon.» Ebben a kötetben Ullein—Reviczky Antal, a debreceni egyetem jogi fakultásának előadója kimerítő alapossgal veszi bonckés alá: mi jogszerű a trianoni békeszerződés területi rendelkezéseiben és mi vezethető vissza más, a jogi alaptól teljesen távolálló indító okokra.

Mindenekelőtt példák hosszú sorával illusztrálja, hogy már századokkal ezelőtt sem lehetett területeket egyszerűen áttolni egyik állam területéről a másikra, idegen hatalom alá, lakosságának akarata ellenére. A wilsoni elvek szerint is, amelyek a békeszerződés jogi alapjaként deklaráltak, meg kellett volna az érdekelt területek lakosságát kérdezni. Ez azonban egyetlen esetben sem történt meg. A szövetséges hatalmak nem is voltak a lakosság óhajára kíváncsiak, hiszen már előre titkos szerződésekkel ígérték oda hatalmas területeket a beavatkozás ellenszolgáltatásaképpen. A könyv közli is a szövetségeseknek Romániával kötött titkos szerződését. Wilson elnök azonban semmit sem tudott ezekről a titkos szerződésekről, mert azoknak létezését elhallgatták előtte. Ezenkívül más gazdasági, hatalmi és stratégiai okok játszottak közre a területek elszakításánál, tehát minden egyéb, csak az nem, amit jogi alapnak lehetne nevezni.

A trianoni szerződés minden esetben mellőzte a népszavazás megtartását. Ezt azzal próbálták megindo-

kolni, hogy a népszavazás fölösleges lett volna, mert eredménye teljesen fedte volna a békeszerződés rendelkezéseit, hiszen az illető területek népei mindjárt az összeomlás után megnyilatkoztak és tárt karokkal fogadták a felszabadítókat, akik százados magyar rabságból (?) mentették ki őket. A szerző mindenekelőtt leszámol a magyar rabság hamis jelszavával. Azután közli a nemzeti-ségi politikusoknak a háború alatt tett nyilatkozatait, majd külön foglalkozik a gyulafehérvári, medgyesi és bánáti határozatokkal és kimutatja azoknak, mint plebiscitumoknak teljesen értéktelen és jogtalan voltát.

Rátér azután arra, hogy maguk a szövetségesek sem tartották véglegeseknek a trianoni béke területi rendelkezéseit. Államférfiak nyilatkozatát idézi. Foglalkozik a határkiigazítási bizottság kísérletével, amely azonban mindössze két nyomorúságos falut adott vissza Magyarországnak. Kifejti, melyek volnának a komoly és objektív jogi alapok s hathatós érvekkel támasztja alá a trianoni béke súlyos igazságtalanságait. A komoly, nagy tanulmány alapján készült, szilárd jogi alapokon nyugvó és éles dialektikájú műnek bizonyára sikerül a külföldet előnyösen befolyásolni a magyarság jogos kívánságai érdekében az igazságtalan trianoni békével szemben.

**Hungaria (The Cream of modern hungarian Literatur).** Harminc mai magyar író egy-egy sikerült novelláját adták ki angol nyelven ebben a kötetben az Athenaeum közreműködésével. A kötet borítéklapja, amelyet László Fülöp kissé romantikus paraszt tanulmányfeje díszít, mint a mai magyar irodalom színe-javát

ajánlja ezt a kötetet az angol olvasóknak. Tagadhatatlan, hogy a novellairók közt néhány egészen kiváló írónk szerepel. Hogy csak néhány nevet említsünk: Babits Mihály, Herczeg Ferenc, Kosztolányi Dezső, Molnár Ferenc, Móricz Zsigmond, Sztinyai Zoltán, Tamási Áron, Nyíró József, Zilahy Lajos. De hány kiváló író maradt ki, akiknek helyét sokkal jelentéktelenebbek foglalják el. Hol van a kötetből Tormay Cécile és Gulácsy Irén, hol van a fiatal nemzedék egyik legtehetségesebb írója, Terecsényi György; hol van Majthényi György és Török Sándor. — Surányi Miklós is hiányzik. Igaz, hogy ez az anthologia az élő írókat mutatja be. De Kosztolányi Dezső sincs, sajnos, az élők sorában. Ám főlegesen itt neveket szegezni nevek ellen. Van a kötetnek amúgy is egy külső szépséghibája. A kötet címlapján ez a felírás ékeskedik: *Hungaria by Lajos Bíró, Ferenc Molnár, Lajos Zilahy*. Az említett írók közül bizonyára akad olyan, aki nem óhajtana Bíró Lajos vitorlájával kikötni Anglia partjain. A novellákat Lawrence Wolfe fordította s néhány szóval beszámol a novellák összeválogatásáról s a fordításnál követett irányelvekről. Előszót pedig az Angliában most igen népszerű Korda Sándor írt a kötethez.

**Hungary, Land of Contrasts by Grace Humprey** (*Magyarország az ellentétek földje*). Ennek a kötetnek a szerzője minden határozott cél nélkül jött hazánkba. Szét akart nézni ezen az ismeretlen földön. Látni akarta ezt az országot, amelyről bizonyára a legellentétebb véleményeket hallotta. Azután itt maradt. Bejárta keresztül-kassul minden táját és úgy megszerette, úgy megfogta szívét a sok érdekesség, amit itt látott és a hagyományos magyar vendégszeretet, hogy hazatérve Amerikába, vaskos könyvet írt

rólunk, tele elragadtatással és szeretettel és hívogató illusztrációkkal. Persze, ő is az ellentétek földjének találja Magyarországot, ahol alig néhány órajárásnyira a legmodernebb európai világvárostól, ott van az ősi pusztai romantika s ahol gyorsan fejlődő szép magyar városok közepén tizenhatodik századbéli török minaretek merednek az égre. Azután érdekes fejezetekben ír az országról és népéről. Történetünkről, ősi és mai szokásainkról. Az ország mai politikai, alkotmányjogi és társadalmi helyzetét is ismerteti. Ellátogat Erdélybe is, hogy lássa, milyen sorsa van az idegen uralom alá kényszerített magyaroknak. Minden érdeklí, mindent jól megnéz és mindenről alapos tájékozódást szerez. — Azután fürge és üde tollal számol be tapasztalatairól és benyomásairól. Könyvének remélhetőleg nagy visszhangja lesz Amerikában.

**John Brophy: Ilonka speaks of Hungary.** Hogy milyen népszerű ma Angliában Magyarország, mennyire érdeklí ez a föld és népe az angolokat, legjobban bizonyítja az, hogy mostanában egyre-másra jelennek meg a Magyarországról szóló vagy velünk is foglalkozó angol könyvek. Egészen impozáns az az elegáns megjelenésű, tekintélyes kötet, amelyet John Brophy írt ezen a címen: *Ilonka beszél Magyarországról*. — Ilonka, elképzelt nőalak, akiben a szerző a magyar leány kedves közvetlen báját és intelligenciáját testesíti meg s a kötetben ezzel a képzelte alakkal mondatja el, amit itt látott és tapasztalt. Így a könyv sokkal elevenebb és érdekesebb. Az író lapos és elnyúló leírások helyett, eleven, lüktető párbeszédbe foglalhatja mondanivalóját. Könyvében nincs semmi rendszeresség. Benyomásait követi. Először Buda álmatag csöndjéről, nemes romantikájáról ír. Azután a pesti korzó elragadó asszo-

nyairól. Azután sorra veszi a főváros minden érdekes látványát. Ellátogat a kávéházba is. Hallgatja a cigánymuzsikát. Közli is kötetében néhány szép magyar nóta szövegének angol fordítását. Megszemléli a magyar falut, a Hortobágyot, a Balatont. Egy kis izelítőt ad történelmi fejlődésünkből és mai helyzetünkről. — Azután a magyar kultúráról fest képeket, festészetünkről, szobrászatunkról. Irodalmunkról sem feledkezik meg, szól a magyar prózáról és költészetéről. El van ragadtatva színházi kultúránktól. A Roninok kincsének egész oldalt szentel. Bámulja a magyar zenét. Megemlékezik kalauzairól: Tábori Kornélról és Tábori Györgyről. Igen jól kalauzolták s az ő könyve is kitűnő animálója és kalauza lesz minden Magyarországra kívánczoló angolnak. A könyvet 26 sikerült fényképfelvétel díszíti.

*Hessel Tiltman* *European Excursions* című érdekes utazási könyvében szentel rokonszenves sorokat Magyarországnak. A Hortobágyról, a Balatonról és a Mátráról ír, hogy a magyar síkságot, tóvidéket és hegyvidéket bemutassa. Brophy könyve Hutchinsononnál, Tiltmané pedig Jarroldsnál jelent meg.

*Italia e Ungheria*, dr. *Miklós Elemér könyve*. Miklós Elemér elegáns, könnyed stílusban írt, mégis tartalmas kötetet szentel az olasz-magyar baráti érintkezés propagálásának. Könyve bevezető részében történelmi visszapillantást vet az olasz-magyar kapcsolatokra. Majd Mussolini hatalmas lépésekkel fejlődő Rómáját

mutatja be. Azután kulturális szempontokból szól a túrisztikáról. Egyik legszebb fejezete könyvének az, amelyben a két nemzet nagy költőjét: Dantét és Petőfit állítja egymás mellé. A könyv nagyobbfele pedig Budapest és Magyarország szépségeire hívja fel az olaszok figyelmét. Az izléses kiállítású kötetet 46 illusztráció díszíti.

**A Liszt-kultusz külföldön.** A Liszt-jubileumi év egyik jelentős magyar vonatkozású eredménye, hogy Harsányi Zsoltnak Liszt Ferencről írt regényes életrajza, erősen összevont formában megjelent angol átdolgozásban. A megrövidítés nem ártott a kissé elnyúlt regénynek s a *Hungarian Melody*, ez a regény angol címe, bizonyára sok rajongót fog szerezni Liszt Ferenc kivételes egyéniségének.

A *Polska Zbrojna*, ez a rendkívül elterjedt lengyel kormánypárti iap a Liszt-év bejelezése alkalmából terjedelmes cikkben számol be a centenáris évről. Erősen hangsúlyozza Liszt Ferenc magyarságát s általában meleg barátsággal szól Magyarországról.

**Olasz folyóirat Magyarországi szociális politikájáról.** A *Studium* című olasz társadalmi és általános kulturális revüben a *Tendenze dell' Economia sociale* című ciklusban dr. Luttor Ferenc prelátus, római szentszéki tanácsos igen alapos és gondos tanulmányt írt Magyarországi szociális politikájáról. Különösen behatóan ismertette újabb törvényhozásunk szociális intézkedéseit.

---

A NAPKELET minden közleményeért írója felel.

A szerkesztésért és kiadásért felelős: TORMAY CECILE.

Helyettes szerkesztő: KÁLLAY MIKLÓS.

---

Stephaneum nyomda r. t. — A nyomdáért felelős: IFJ. KOHL FERENC.